No 1975 | 1853

DE TIJD.

NOORD-HOLLANDSCHE COURANT.

Dieu et mon droit.

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is *f* 3,00; voor de buitensteden *f* 3,00, franko door het geheele Rijk. *Brieven, Gelden*, enz. FRANKO te adresseren aan het Bureau dezer COURANT.

VRIJDAG, 21 OKTOBER.

Advertentien van *Zes* regels en daar beneden worden tegen *f* 1,00 geplaatst; meer dan *Zes* regels tegen 15 cents de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cents zegelregt betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 20 Oktober.

[illegible] *[illegible]ersel* komt van daag terug op zijne [illegible] dat de Paus zich geneigd zou hebben getoond om aan het *voornaam* doel van de zending des heeren Lightenvelt, de definitieve verplaatsing van den aartsbisschoppelijken zetel van Utrecht, toe te geven, onder de voorwaarde dat Mgr. Laurent, thans te Aken, in zijn bisdom van Luxemburg zou terug keeren.

Wij zijn verre van het den *Echo* kwalijk te nemen, dat hij niet goed is ingelicht. Dat kan een ieder, ons zoo wel als hem overkomen. Dat is ook de quæstie niet. De vraag is slechts wat waarheid is? Welnu, wij meenen te moeten ontkennen, wat de berigtgever van den *Echo* verzekert.

Het verwondert ons dat de *Echo* op eene abusievelijke achterlating van het woord »voornamelijk" drukt als op een bewijs van onnaauwkeurigheid, dat onze tegenspraak zou kunnen verzwakken. Wij zoeken het op zulke kleinigheden niet. Anders hadden wij reeds bij onze vorige tegenspraak moeten wijzen op eene uitdrukking in den *Echo*, die toen en ook heden weer spreekt van den terugkeer van Mgr. Laurent in zijn bisdom van Luxemburg. Luxemburg is een vikariaat-apostoliek. Men kan overigens goed over een feit zijn ingelicht, en bij de mededeeling van dat feit zich van onjuiste bewoordingen bedienen.

Wij hebben in den laatsten tijd eene gansche portefeuille vol mededeelingen en stukken ontvangen over Kuraçao. Vele [illegible] kolonisten hebben [illegible] uit de hoofdstad, [illegible] van elders mag zijn ons echter ook daartoe bijdragen geworden.

Van al het ons toegezondene hebben wij met de meeste belangstelling en aandacht kennis genomen: ten geschikte tijde hopen wij, daarvan het bewijs te leveren. Intusschen gelieven onze korrespondenten het ons ten goede te houden, dat wij tot zoolang van hunne mededeelingen geen ander gebruik maken dan dat, waardoor onze kennis der koloniale aangelegenheden kan vermeerderd worden. Onze opregte belangstelling in het lot van Kuraçao noopt ons daartoe: wanneer de tijd van spreken zal gekomen zijn, zullen zij aan welken wij zoo vele inlichtingen, als wij ontvangen hebben, verschuldigd zijn, er zich zelven van overtuigen. Inmiddels blijven wij ons aanbevolen houden voor mededeelingen van duidelijk gekarakterizeerde *feiten*, ten einde in staat te geraken de, ten geschikten tijde, openbaar te maken, schets te voltooijen van den toestand, waarin Kuraçao zich bevindt.

»Wij ontleenen aan den *Ami de la Religion* de volgende beschouwingen over de zaak van miss Cunningham, geschreven naar aanleiding van een artikel, daarover door een Engelsch protestantsch kerkelijk blad geleverd: [illegible]

»Zoo wij ons bepaalden tot het opgeven onzer eigen meeningen of die der katholieke bladen van Engeland, omtrent eene nieuwe Madiai's historie in Toskane, zou men willigt van de zijde onzer tegenstrevers voor den dag komen met de beschuldiging van partijdigheid. Uit dien hoofde willen wij enkel aanvoeren 'tgeen er gezegd werd in het Anglikaansch Journaal *the Englisch Churchman*, die de nieuw opgeworpen quæstie onderzocht heeft met eene vrijmoedigheid, welke de meeste organen van het Protestantismus ten eenenmale vreemd is. Het is vooral [illegible] dat de groothertog van Toskane heeft, om de in zijn land in werking zijnde wetten te handhaven, [illegible] hier besproken wordt.

»Men leest in het *Engelsche blad*:

»»Wij zijn meer verslagen dan verwonderd, ziende op welke wijze de dagbladen de zaak van miss Cunningham opvatten en bij hunne lezers ingang willen doen vinden. Naar het ons voorkomt is die voorstelling geheel uit haar verband gerukt, en wordt ze niet door de waarheid en het regt, maar door vooroordeelen en hartstogten toegelicht. Het mag voor zeer natuurlijk worden aangezien, dat de Engelsche Protestanten, zonder dat zij de moeite nemen te onderzoeken wat de eigenlijke grond eener quæstie is, zich terstond tegen het papisme schrap zetten waar zij het maar denken aan te treffen, doch zulks neemt niet weg dat die handelwijze onstaatkundig en verachtelijk is. Zoo er alleen sprake was van een zuiver godsdienstige wet, men zou het kunnen toegeven. . . . .

»»Wij willen niet dat ook wij zullen doorgaan als deelende in de meening, die men heeft trachten te verspreiden, dat namelijk, deze zaak eene zuiver godsdienstige quæstie is, een worsteling tusschen de waarheid en de dwaling, tusschen Protestantismus en papismus. Wij verlangen daarentegen dat onze lezers de quæstie uit haar staatkundig oogpunt beschouwen, en in verband met de vrijheid en de nationale regten. Wij hebben niet te beslissen of de wetten van Toskane billijk en goed zijn; wij hebben alleen op den voorgrond te zetten dat ook in dit land de Vorst en het volk hetzelfde regt hebben even als alle andere natiën, om wetten te maken en te handhaven. Wij veronderstellen, dat niemand tegen dit beginsel zal opkomen. Doch zouden wij tegelijk moeten aanvoeren dat het niet noodig is — ja zelfs onmogelijk — dat de wetten van Toskane dezelfde zijn als die van Engeland of eenige andere natie?

»»Hetgeen wij hierbij zullen voegen zal misschien een hevige tegenspraak ontmoeten van den kant der dissenters, die met ons van oordeel verschillen, daar zij den Staat willen uitsluiten van elke bemoeijing met godsdienstzaken; evenwel schromen wij niet te verklaren, dat eene natie naar welgevallen, een zeker godsdienstig systeem kan aannemen en het erkennen voor zijn nationale godsdienst, tegelijkertijd het als omschanst houdende door [illegible] die in staat worden geacht om het te beschermen tegen gevaren en aanvallen van buiten. Engeland heeft niet anders gehandeld; en al zijn vele vestingwerken die onze nationale godsdienst beschermden, langzamerhand vervallen en verdwenen, het is toch bekend dat wij weer nieuwe hebben opgebouwd om de veroveringszucht van den Paus het hoofd te bieden (1). Welnu, moeten alle natiën niet het voorbeeld volgen van Engeland, op straffe van hunne wetten in verdenking te zien gebragt of die wetten te zien blootgesteld aan de tegenstribbelingen van Engeland?"

»*The Englisch Churchman* deelt hier den text mede van de Toskaansche wet tegen het verspreiden van schismatieke en kettersche gevoelens, en voegt er bij, dat de eigenlijke quæstie niet is om te beslissen of de straf hierop streng is, maar of eene natie al dan geen regt heeft omtrent dit punt wetten te maken.

»Van het gebeurde te Toskane wordt door een presbyteriaansch predikant in een schrijven uit Genua de volgende opgave gedaan: Miss Cunningham was op den 9den September een ochtendluchtje gaan scheppen en had zich neergevlijd in de schaduw van een nootenboomenboschje, toen haar een oud vrouwtje passeerde. Zij vroeg het vrouwtje of zij kon lezen, en dit met ja beantwoord zijnde, gaf zij haar een boekje present. [illegible] en genen zien, en het duurde niet lang of er kwamen vele landlieden op miss Cunninham af, die ook om zoo'n boekjen vroegen. De goede dame voldeed aan hun verzoek, en derwijze deelde zij een twintigtal traktaatjes uit en ook een Nieuw-Testamentje. Men ziet, zegt de predikant, dat de dame er om gevraagd werd, en dat zij alleen den eersten keer, zelve gevraagd heeft: wilt ge een boekje van mij hebben?

Wij behoeven niet te zeggen, dat deze tekst (even als de gewijde tekst der Schriftuur) vatbaar is voor allerlei uitleggingen, opvattingen en bijvoegsels; doch wat men er ook van make, dit blijkt er stellig uit, dat het doel van miss Cunningham was, om de nationale godsdienst aan te vallen, en om hen aan wie zij zich wendde, tot afval te verleiden; bij gevolg heeft zij zich aan de wet van Toskane vergrepen. In hoe verre dus het Britsche gouvernement regt heeft in deze zaak tusschen beiden te komen, is niet goed uit te maken. Zoo miss Cunningham onbekend ware geweest met de wetten des lands, alsdan zou men het niet ongepast vinden, dat het gouvernement zich harer aantrok; doch uit al hetgeen hare vrienden en hare verdedigers aanvoeren, blijkt duidelijk, dat de vrouw zeer goed wist, dat zij tegen de wet handelde.

»»Had zij nu nog het plan gehad — dus drukt *the Englisch Churchman* zich uit — om al de gevolgen harer handelwijze stil te ondergaan, wij zouden haren heldenmoed om het martelaarschap te aanvaarden, hebben bewonderd; maar nu wij zien, dat nu zij gevangen genomen is, men allerlei dreigementen gebruikt, en Engelands hulp inroept tegen een kleinen Staat, die niets anders misdaan heeft dan zijne wetten ten uitvoer te leggen, moeten wij gulweg bekennen, dat er in zulk een gedrag niets te bewonderen, ja zelfs niets te verschoonen valt."

(1) Als argumentum ad hominem, is deze redenering niet te weerspreken. Maar 't is schier overbodig er bij te voegen, dat ze in zich zelve beschouwd, volstrekt geen waarde en een valsch beginsel ten grondslag heeft.

Men leest in den *Univers*:

Men verbeeldt zich gemeenlijk dat de verovering van Konstantinopel, gelijk de zaken thans gesteld zijn, den Russen niet moeijelijk zal wezen. Men vergist zich echter. Op den duur mogen de Turken wel niet bestand zijn tegen Ruslands magt, om dat zij weinig geregelde troepen bezitten en zulks onvermijdelijk tot een nederlaag moet voeren; maar voor het oogenblik zal het Rusland groote inspanning kosten zich van Konstantinopel meester te maken.

De Russen zullen den Donau oversteken, wanneer het hun in den zin komt, zulks lijdt geen twijfel. Ten gevolge der toebereidselen die de Russen sinds jaren gemaakt hebben, en der stellingen die de diplomatie hun heeft laten innemen, kan men ze thans als meesters beschouwen van drievierde gedeelte der linien langs den Donau. Zoo zij op dit punt de nederlaag krijgen, het zou een bewijs wezen voor de onhandigheid van hun generaal, en een bekwamer bevelhebber zou het verlies kunnen herstellen. Wat de Turken betreft, het is moeijelijk te gelooven dat zij aanvallenderwijze te werk zullen gaan, daar zij gevaar zouden loopen in den Donau te worden gedrongen en afgesneden door de Russische vloot.

Maar eenmaal op den regter oever gekomen, zouden de Russen, zelfs bij aanvankelijk voordeel, tallooze zwarigheden ontmoeten. Aan de zijde van den Balkan openen zich drie wegen tot den aanval: — de weg van Nicopolis en van Roustschuk door Tyrnova, Gablova en Kasanlik; — de weg van Roustschuk door Schumla, Karnabat en Adrianopel; — en de weg van Pavadadi, Aidos en Arab-Burga. Deze drie wegen loopen paralel met de kust van de Zwarte Zee, van waar het Russische leger door zijn vloot kan versterkt en ondersteund worden, zoo Frankrijk en Engeland het niet beletten. Het bemagtigen der haven van Varna, bij voorbeeld, zou voor Rusland een groot voordeel opleveren.

Zoo een eerst zamentreffen plaats greep, langs de linie van den Donau en de Russen meester bleven, zou waarschijnlijk het tweede gevecht bij Schumla zijn, [illegible] voor den sleutel van den Balkan wordt gehouden.

Schumla bestrijkt drie riviertjes en is gelegen in een kom tusschen twee afgebroken bergspitsen. Een diep verholen liggende beek, dekt deze plaats aan twee kanten. De artillerie zou haar kunnen naderen van de zijde van Jenibasar; daar is een naakte en door niets afgebroken vlakte. Schumla omgeven van muren, geflankeerd door vierkante torens, is het middelpunt van een uitgestrekt veld, 'twelk verdedigd wordt door aarden wallen en diepe grachten.

De meeste dorpen tusschen Schumla en den Donau zijn versterkt door pallisaden, Omer-Pacha, naar men zegt, heeft de gewigtigste dezer stellingen doen versterken, en de fortifikatien van Schumla en Roustschuk aanmerkelijk verbeterd.

Wanneer deze stad gevallen en Paravadi genomen is, ligt de Balkan open; want de hinderpalen in de bergengten aangebragt, zullen de Russen niet tegenhouden, waarschijnlijk zouden zij doordringen tot Adrianopel. Maar ook hier zouden misschien de resultaten eener eerste overwinning eindigen, wijl de Russen in den

voorspoed niet onstuimig voorwaarts streven, maar even langzaam naderen als zij in den tegenspoed achteruit wijken. En bovendien zou het mogelijk zeer nuttig wezen een tijd lang te wachten en de wijkplaatsen op goeden voet te brengen, alvorens zich te wagen aan een aanval op Konstantinopel. Van Adrianopel naar de hoofdstad is het terrein heuvelachtig, zandrijk en doorsneden van een menigte groeven, die des winters opgevuld zijn met water. Het land levert weinig voedingsmiddelen op. De kavallerie zou er vooral veel te lijden hebben, en het zou voor de artillerie niet gemakkelijk vallen te naderen, wegens de menigte van tirailleurs. Het terrein is bijzonder geschikt voor de ligte infanterie, als de jagers. Zoo eenige benden stroopers zich in den Balkan nestelden en de konvooijen bestookten, zou het oprukkend leger nog al moeite hebben om zich van leeftogt te voorzien, ten minste zoo het niet digt bij de zeekust bleef, en zijn vloot zich meester maakte van de haven van Midia.

Konstantinopel wordt gedekt door een laatste lijn, waarvan de Karasus het voornaamste punt uitmaakt. Deze kleine stroom bestaat uit een meer van zoet water, 'twelk door een breede gleuf uitloopt in de zee van Marmora. Op acht mijlen van de stad ligt een steenen brug van 500 schreden over den stroom. Tusschen de stad en deze brug, vervolgens tot kaap Kara-Buran, aan de Zwarte zee, ontmoet men niets anders dan een bodem van afgebroken bergen, op welks helling Konstantinopel gelegen is tusschen de twee zeeën. Sommige hoogten loopen voort tot aan den Bosphorus, zoodat de stad als omringd is door een gordel van natuurlijke fortifikatiën. Van de landzijde zou zij bijna onneembaar zijn, zoo men aan die natuurlijke verdediging, de hulpmiddelen der kunst toevoegde: de oude muren moesten hersteld, en de nieuwgebouwde kasernen bomvrij gemaakt worden. Het is niet gebleken dat men tot nog toe ijverig gewerkt heeft aan de versterking van Konstantinopel. Echter in weinige weken tijds kunnen de 5 à 600,000 inwoners van Konstantinopel onder het opzigt van Europeesche officieren de vereischt wordende versterkingen gemakkelijk opwerpen. Alsdan zouden de Russen de stad niet zeer ligt bemagtigen.

Deze kracht en de natuurlijke hulpmiddelen van Konstantinopel dienen om te verklaren, hoe de doodstrijd van het Byzantijnsche rijk eeuwen lang heeft kunnen duren. De stad is vier en twintig maal belegerd, maar slechts zes maal ingenomen; en gedurende het laatste beleg hebben eenige duizende Grieken haar gedurende drie en vijftig dagen verdedigd tegen het leger van Mahomed II, 250,000 man sterk. Er is een tijd geweest, dat de Turken de meesters waren in de krijgskunst. De graaf de Chaynse getuigt, dat Konstantinopel de gewigtigste stelling der wereld is, en wanneer men er eens in gelegerd is, gemakkelijk te verdedigen.

Het is niet te denken dat de Russen, in den oorlog die op handen is, het zullen wagen die stad te overweldigen. Naar alle waarschijnlijkheid zullen ze zich vergenoegen met Wallachyë en Moldavië aan Turkyë te ontnemen, en aan Oostenrijk Bosnie en Servië op te dragen; daarna zullen zij, als de vloten er zich niet tegen verzetten, aan de Europeesche zijde der Zwarte Zee Varna, Burgos en Midia vermeesteren en aan den Aziatischen kant Trebisonde. Het bezit van deze laatste plaats en ook van Erzerum zou ze van bijna geheel Aziatisch Turkije de meester maken en ze in staat stellen, de Byzantische oogten te nemen en hen zoodoende de geheele inbezitneming van den Kaukasus gemakkelijk maken.

Reeds nu, kan men de magt der Russen in hunne tegenwoordige stelling vergelijken met een groote schaar, die wijd openstaat en bestendig gescherpt wordt. Haar steun- en vereenigingspunt is de Krim; de Czaar houdt ze vast en dringt ze meer en meer aan op de ongelukkige Porte, die juist in het midden geplaatst is. Er is bijna geen kans om den dood te ontgaan, voor het minst zoo men haar niet te hulp komt om het punt waar de schaar zich vereenigt te vernielen, door zich meester te maken van de Krim. Frankrijk en Engeland hebben kans dat zij nu op het oogenblik hierin slagen, zoo zij den wil hebben en het aandurven. Morgen, dat is over een, twee of drie jaren is het welligt te laat, omdat alsdan mogelijk de Kaukasus onderworpen, de Krim meer versterkt, Turkije meer uitgeput, en de Grieken meer gezind zullen zijn om op te staan. Te veel verliest men deze waarheid uit het oog, dat de Grieken in Europeesch Turkije een overwegend getal uitmaken, en een Strategiesch element vormen waarop door niemand gelet wordt. Men vermeldt niet hoezeer zij reeds door de Russische propaganda zijn overvleugeld en wat hulp zij Rusland kunnen bijzetten.

Het ligt ongetwijfeld in het plan van Rusland om in Turkije Grieksche troepen te organizeeren, in geval het voordeelig staat met den eersten uitslag van den oorlog, ten einde bij een belegering van Konstantinopel, er zich van te bedienen. Zoo de Russen het aldus weten te beschikken, zou men er op rekenen om door middel van dit georganizeerde Grieksche leger binnen, Konstantinopel oproeren te verwekken, voor het minst om door veelvuldig verraad een katastroffe voor te bereiden, in het hart van de Turksche hoofdstad zelve, welke op deze wijze inwendig door opstand en revolutie verzwakt, eindelijk haar vijand weerloos in handen zou vallen.

De westersche verdedigers van den Bosphorus, de tegenstanders van het Panslavismus, zouden dus onvoorzigtig handelen met tel veel te vertrouwen op de sterkte van Konstantinopel, en moesten krachtige maatregelen nemen tegen de Russen, door hen het versterken hunner scheepsmagt in de Zwarte Zee te beletten, en door zeer ernstig de Krim te bedreigen. Zoo de oorlog eenmaal uitbreekt, zal men de Russen niet beteugelen kunnen, dan door een krachtiger wil te zetten, tegenover hun wil en door aan hunne vermetele bedriegingen, ernstiger bedreigingen in de plaats te stellen. De laauwheid en besluiteloosheid, benevens de kleingeestige geschillen van het westen hebben hem voet gegeven.

Het is met het oog op de onzijdigheid van Oostenrijk en Pruissen dat we dus spreken. Zoo deze mogendheden echter zich voor Rusland verklaarden zou het konflikt zeker van natuur veranderen en een bedenkelijker karakter aannemen. Alsdan zouden Duitschland en Italië wel eens het hoofdtooneel kunnen worden van den oorlog. Doch wij gelooven niet, dat de Duitsche mogendheden het wagen zullen een dergelijk gevaarlijk spel op te zetten uit liefde en ten voordeele der Slavische Grieken. Te midden bij al de tegenwoordige verwikkelingen blijven er alzoo nog altijd geruststellende gronden over.

Wij hebben met genoegen vernomen, dat men er ernstig aan denkt het uiterlijke van de heerlijke St. Janskerk, de groote gothieke Kathedraal van het Bisdom van 's Hertogenbosch te herstellen. Wij geven daarom gaarne eene plaats aan de deswege uitgeschreven prijsvraag. Dat men de restauratie of volbouwing niet tot den klokkentoren noch tot het inwendige uitstrekt, geeft ons de hoop, dat het beoogde doel bereikt zal worden, terwijl wij vertrouwen, dat het Prov. Genootschap in vereeniging met het stedelijk Bestuur en wie verder invloed zullen hebben op eene gewenschte verwezenlijking van het gevraagde plan, niet zullen handelen zonder zich daarbij den heer L. Veneman als raad-adviseur te hebben ter zijde gesteld, want, wij moeten maar zeggen zoo als het is: Veneman is een van de zeer weinige personen in Nederland, die de gothiesche bouwkunst verstaan, en is de eenige welligt, die de St. Janskerk genoegzaam kent om bevoegd te kunnen gerekend worden in deze beslissend vonnis te vellen.

Het Programma der prijsvragen van het *Provinciaal Genootschap van Kunsten en Wetenschappen* in Noord-Brabant, uitgeschreven in de algemeene vergadering, gehouden den 14 Julij 1853, luidt aldus:

I. Een plan van herstelling van het uitwendige der St. Janskerk te 's Hertogenbosch, zonder den klokkentoren en de ten noorden en zuiden daarvan staande overblijfsels der oude kerk.

Men verlangt daarbij volledige teekeningen van het geheele gebouw en van de te doene herstellingen met de noodige toelichting.

Het plan van den platten grond worde vervaardigd op eene schaal van één duim, die van den opstand en doorsnede van twee duim en die van de détails minstens van een palm op de el.

De doorsneden moeten genomen worden over de lengte en breedte van het geheele gebouw, alsmede over de breedte van het koor, het schip en de zijarmen.

Voor het der bekrooning waardig gekeurde werk wordt uitgeloofd de gouden medaille, op den stempel des Genootschaps, ter innerlijke waarde van 150 gl. en eene som van drie honderd gulden (*f* 300).

Ten blijke van hunne belangstelling zijn wijders aan den bekroonde toegezegd:

1° Van wege de provincie eene belooning van vijf honderd gl. (*f* 500).

2° Van wege de stad 's Hertogenbosch, eene belooning van vijf honderd gl. (*f* 500).

3° Van wege het Bestuur van de St. Janskerk, eene belooning van zeven honderd gl. (*f* 700).

Aan de laatstvermelde bijdrage wordt de voorwaarde verbonden, dat van het bekroonde werk kosteloos eene naauwkeurige kopy aan het Kerkbestuur zal worden geleverd.

II. Door welke kollegien werd de regterlijke magt onder het costumier regt in Staats-Brabant vóór en na 1629 uitgeoefend, en welke was hunne bevoegdheid, bijzonder van het hof van Brabant en den Hoogen Raad van Mechelen?

III. Eene topographie en geneeskundige statistiek van eene der vier volkrijkste steden der provincie Noord-Brabant, naar keuze des schrijvers.

Voor de der bekrooning waardig gekeurde antwoorden op de 2den en 3de vraag wordt de gouden medaille des Genootschaps uitgeloofd.

De antwoorden moeten geschreven zijn, met eene andere hand dan die des schrijvers, in het Nederduitsch, Hoogduitsch, mits met Italiaansche letters, Fransch of Latijn, en van eene zinspreuk zijn voorzien. Dezelfde spreuk moet geplaatst worden op een verzegeld briefje waarin de schrijver zijnen naam en zijne woonplaats eigenhandig vermeldt. De teekeningen der Kerk behoeven niet met eene andere hand te zijn gemaakt, wel de toelichtingen. De bekroonde antwoorden blijven het eigendom des Genootschaps; de niet bekroonde worden aan de eigenaars terug gegeven.

De antwoorden worden vrachtvrij ingewacht vóór den 1 December 1855.

Aldus vastgesteld in de Bestuurs-Vergadering van den 26 September 1853.

Het Bestuur voornoemd,

N. F. Sassen, *Voorzitter.*

Van Cooth, *Secretaris.*

Naar aanleiding der *Javasche Courant*, leest men in de *Staats-Courant* het volgende, omtrent de militaire verrigtingen op de westkust van Borneo:

»In ons nommer van 25 Mei jl. [*Staats-Courant* N°. 80] komt een berigt voor, betrekkelijk de militaire bewegingen in de Wester-afdeeling van Borneo, tot handhaving van het Nederlandsch gezag tegen de oproerige Chinezen, en hunne verdrijving uit de versterkingen van Sepang, na hunnen verraderlijken aanval op den gouvernements-kommissaris en de hem vergezellende officieren en manschappen.

Thans laten wij weder eenige bijzonderheden volgen omtrent den verderen loop der gebeurtenissen en de verrigtingen der troepen aldaar.

Nadat op den 4den Mei jl. de troepen van Sebawie naar Sambas waren teruggekeerd, vereenigden de opstandelingen zich weder, en rukten, nu ruim 700 man sterk, tegen Seminis op. Dáár bevond zich echter sedert eenige dagen een detachement van 125 man infanterie, waarvan de helft Europeanen, benevens 10 man artillerie met 2 coehoorn-mortieren à 13 duim, en een draaibas à 1 pond, onder bevel van den kapitein van Houten en de tweede luitenants Pauwels der infanterie en Straatman der artillerie, benevens de officier van gezondheid 3de klasse Schultze. In overeenstemming met den 1sten luitenant der genie ven Davelaar Cnopius had men te dier plaatse, in eene meer westelijke rigting, op een geschikt punt eene doelmatiger sterkte aangelegd, en den weg verbeterd.

Den 16 Mei, des avonds ten half zes ure, rukten de vijandelijke Chinezen, met eene magt van 400 man tegen deze sterkte op, posteerden zich op eene hoogte omstreeks 300 passen ten zuiden derzelve gelegen, en rigtten van daar een hevig tjantoe-vuur aan. Na eenige worpen uit de coehoorn-mortieren en schoten met den eenponder, deed de luitenant Panwels met 40 man een uitval, met dat gevolg, dat de Chinezen op de vlugt werden gedreven, met achterlating van een dooden, eenige tjantoe's, lansen en vaandels.

De nacht ging rustig voorbij; doch den volgenden dag, des namiddags ten 3½ ure, stelden de Chinezen zich weder in beweging met eene magt van circa 700 man, en waagden andermaal eenen aanval aan de zuidzijde der sterkte, in hunne stelling, en achter gelegen bergrug met digt bosch bedekt; eene reserve achterlatende. Spoedig waren zij weder op de voormelde hoogte geposteerd, en wierpen aldaar, als in één slag, eene versterking op, middelerwijl een hevig vuur op onze troepen makende. Nadat weder eenige granaten geworpen en schoten met den eenponder gedaan waren, werd de luitenant Pauwels andermaal gelast een uitval op hen te doen, en deze slaagde daarin zoo gelukkig, dat de vijand met overhaasting de vlugt nam, met achterlating van vier dooden en onderscheidene tjantoe's en andere wapenen. Aan onze zijde werden bij den tweeden aanval een korporaal en een flankeur aan het hoofd gewond.

De majoor Kroesen, met eene kolonne van 162 bajonetten en een handmortier, in den namiddag van 16 Junij, met het stoomschip *Celebes* voor de landingplaats te Sebawie aankomende, ontving berigt van den kapitein van Houten, kommandant van Seminis, dat de vijand, omstreeks 1200 man sterk, zich in drie hoofdtroepen verdeeld had, waarvan eene afdeeling tegen de sterkte te Seminis, en eene andere tegen het kongsihuis oprukte, terwijl de derde, die het sterkst geacht werd, zich in aantogt tegen Soengi Biroe bevond, het welk door den luitenant Pauwels met 40 man was bezet. De majoor besloot, zich onmiddellijk naar Soengi Biroe te begeven, berigtte dit den kapitein van Houten en kwam des avonds ten 8 ure met de kolonne aldaar.

Omtrent 900 man, in een halven cirkel om Soengi Biroe gelegerd, hielden de hoogten van het zuiden en het westen bezet, alwaar verscheidene stellingen opgeworpen waren. Een chinees van Lamtiauw-Keo, te Soengei Biroe wonende, bood aan de kolonne eenen weg te wijzen waardoor zij op de flank der westelijke bentings zou uitkomen; den volgenden morgen zou de aanval langs die zijde beginnen.

De vijand had, door de duisternis de aankomst der versterking niet bemerkt, en met het aanbreken van

den dag zette zich de kolonne in beweging, versterkt met nog een handmortier, dat zich bij den luitenant Pauwels bevond.

De voorwacht, waarbij zich de Chinesche gids bevond, werd aangevoerd door den 1sten luit. Hartsteen; de luit. van Davelaar Coopius voegde zich vrijwillig bij dien troep. De weg liep dwars door de wildernis en kwam uit aan den voet eener hoogte, waarop een groot aantal oproerige Chinezen, in eene benting genesteld waren, die de kolonne reeds lang had ontdekt, en nog vóór dat zij genoegzaam genaderd was, hun vuur opende, dat langzamerhand in hevigheid toenam.

Onmiddellijk door het overige der kolonne gevolgd, zette de voorwacht zonder één schot te doen, bedaard hunnen marsch voort; de steile hoogte werd langzaam beklopen, de benting aan de linkerflank en op de westelijke face aangetast; en in éénen aanloop was zij, zonder eenig verlies aan onze zijde, genomen, en de vijand op de vlugt.

Daarna werd de marsch in de rigting van Eusak vervolgd, [illegible] de vijand zich op eene hoogte weder verzamelde een hevig vuur tegen de aanrukkende troepen rigtte; slechts een inlandsche bediende werd daardoor onbeduidend getroffen. Gelijktijdig met den aanval der troepen deed de vijand zijnerzijds eenen aanval op het kongiehuis te Seminis, waarvoor door de welgezinde Lamtiouw-Keo-Chinezen eenige Bentings waren aangelegd, die zij lafhartig verlieten en door den vijand werden bezet.

De majoor-kommandant dit vernemende, besloot den vijand niet verder te vervolgen, maar dadelijk naar het kongsiehuis op te rukken. Ook dáár wachtte de vijand de troepen niet af, maar verliet bij hunne aannadering de pas genomen bentings, die dadelijk weder door de Samtiouw-Keo Chinezen werden bezet. Vervolgens werd de kapitein Asmus met den luitenant Hartsteen en Cochius, en 70 vrijwilligers naar eene nabijgelegen Thaijkongsche benting gezonden, die onder een hevig vuur werd genomen, terwijl de bezetting op de vlugt sloeg.

(*Wordt vervolgd.*)

Voor de Spijskokerij der *Vereeniging van den H. Vincentius*, ter gelegenheid van den tegenwoordigen gezondheidstoestand:

Door tusschenkomst van T. Angenent:

Van J. V. O.	*f* 3.00
vorige opgave	» 903.12½
zamen	*f* 906.12½

Bij de centrale cholera-kommissie, zijn op den 19 Oktober aangegeven 8 personen, waarvan in het hospitaal zijn opgenomen 1, overleden 8, in het hospitaal 1, en zijn van daar uitgegaan 3, blijven aldaar nog 19 personen in behandeling.

Bij de plaatselijke kommissie van geneeskundig toevoorzigt te Rotterdam, zijn aangegeven op 18 Oktober, 5 cholera lijders, 5 hersteld en 5 overledenen.

Bij de afdeeling *Koophandel*, in *Felix Meritis*, zullen des Donderdags avonds behandeld worden: de geschiedenis van scheepsbouw en scheepvaart door Mr. H. J. Koenen; eenige staatshuishoudkundige en handelsregtelijke onderwerpen door Prof. M. des Amorie van der Hoeven; het assurantie-kontrakt door Mr. J. Heemskerk Az.; over Palembang en Banka door den heer W. L. de Sturler; de Nederlandsche wetgeving uit het oogpunt der nijverheid, door Mr. O. van Rees; de leer der staatsfinantien door Dr. E. van Voorthuysen Hz. Bij de afdeeling *Natuurkunde* des Woensdags avonds scheikundige lessen voor meer gevorderden, door Prof. E. H. von Baumhauer, in zijn lokaal in de Staalstraat, en voor eerstbeginnenden door Mr. J. A. van Eyk; des Zaturdags avonds natuur- en werktuigkundige lessen voor meer gevorderden, door Mr. J. A. van Eyk; en eindelijk des Dingsdags avonds behandeling van eenige bepaalde onderwerpen uit de natuurkunde door de heeren Mr. J. A van Eyk, prof. A. A. Sebastian, prof. C. J. Matthes, dr. J. A. Kool, prof. E. H. von Baumhauer, dr. J. J. F. H. T. Merkus Doornik, dr. F. J. Stamkart, dr. J. Bosscha Jr. en prof. W. Vrolik. Bij de afdeeling *Teekenkunst* bijna alle avonden oefeningen, bij sommige waarvan zilveren en bronzen medailles worden uitgeloofd. Van de afdeelingen *Letterkunde* en *Muzijk* zullen de programma's nader worden bekend gemaakt.

Men schrijft uit Paramaribo, dat aldaar den 20sten Aug. een schoener arriveerde van het eiland Madera, met 124 Portugeesche emigranten, mannen, vrouwen en kinderen, aan boord. Deze zijn daar onmiddellijk door plantaadjehouders gehuurd en voor den landbouw gebruikt. Het laat zich aanzien, dat deze lieden er zeer goed zullen voldoen en de negers zouden kunnen vervangen; dit zou voor Suriname een wezenlijk behoud zijn, dewijl het aantal negers steeds afneemt en vroeg of laat de emancipatie toch ingevoerd zal moeten worden. Spoedig zullen er meerdere inwoners van dat eiland aangevoerd worden, want de lust om deze pas aangekomene menschen op de plantaadjes over te brengen was zeer groot. Als er 1000 aangevoerd waren, mag men het er voor houden, dat deze terstond geplaatst zouden geworden zijn. Voor zooverre bekend is, is er van de zijde van het gouvernement echter niets gedaan, om deze onderneming, welke zoo heilzaam voor de kolonie kan werken aan te moedigen. (*U. Ct.*)

De kantoren van den Rijkstelegraaf zijn, langs de Duitsche lijnen, in verbinding gesteld met de kantoren te Bologna in den Kerkelijken Staat en te Monza in het Lombardisch-Venetiaansch Koningrijk.

Aan al de Nederlandsche kantoren wordt, voor een enkelvoudig berigt, naar Bologna 10.80 gl. en naar Monza 7.20 gl. betaald.

Bij den Minister van Finantien is ontvangen eene som van *f* 255 in bank- en muntpapier, door een onbekende, onder het postmerk *Amsterdam*, van den 14 dezer ingezonden, tot vergoeding voor bij vergissing te weinig betaald successieregt; nog is, door tusschenkomst van een R. K. pastoor, ontvangen eene som van *f* 40, als schadeloosstelling voor het Rijk, ter zake van gepleegd verzuim in de naleving eener aanneming van landswerken.

De raad der gemeente Ysselstein heeft besloten, om de paarden- en veemarkt, gehouden wordende op den tweeden Vrijdag der maand April van ieder jaar, af te schaffen en om daarvoor in de plaats te stellen, eene paarden- en veemarkt op den laatsten Vrijdag der maand April van ieder jaar.

De Minister van Finantien, bemerkt hebbende dat voortdurend enkele scheepsreeders schijnen te gelooven, dat de Nederlandsche zeebrieven, welke volgens de bepalingen der wet van 8 Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 49), tegen betaling van een registratie-regt van vier ten honderd ook aan buiten 's lands gebouwde schepen worden uitgereikt, ook verleend kunnen worden aan vaartuigen, welke, in den vreemde aangebragt worden zonder alvorens eene Nederlandsche haven aan te doen, heeft noodig geoordeeld den belanghebbenden te doen opmerken, dat geen Nederlandsche zeebrief verleend wordt, zonder dat het schip waarvoor dezelve wordt aangevraagd, hier te lande gemeten zij, en dat evenzoo het voor de zeebrieven van buitens 's lands gebouwde schepen verschuldigde registratieregt niet kan worden in ontvang genomen, zonder dat de administratie in de gelegenheid gesteld is, om zich door eigen waarneming of door onderzoek van deskundigen van de juistheid der opgegevene waarde te overtuigen.

Een en ander maakt het alzoo noodig dat het buiten 's lands gebouwde schip, waarvoor een Nederlandsche zeebrief aangevraagd wordt, zich hier te lande bevind; en de eenige faciliteit, welke op dit punt kan bewezen worden, ligt in het verschaffen der middelen om een buiten 's lands aangebouwd of aangekocht schip met eenen voorloopigen zeebrief regtstreeks naar Nederland te doen overkomen, ten einde alhier aan de vereischte formaliteiten te voldoen.

'S GRAVENHAGE, 19 Okt. Z. Exc. de graaf van Koningsmarck, minister van Z. M. den Koning van Pruissen bij het Ned. Hof, wordt den 25 dezer uit Berlijn in de residentie terug verwacht.

— De minister van Binnenlandsche Zaken zal op Maandag 24 Oktober aanstaande, aan het lokaal van het provinciaal bestuur te Utrecht doen herbesteden: de aanleg van de elektro-magnetische telegraaflijn van Utrecht over Kuilenburg en Bommel naar 's Hertogenbosch, in drie perceelen.

SCHEVENINGEN, 19 Oktober. Met de steurharingvisscherij begint het er sinds de laatste dagen gelukkig gunstiger uit te zien. Sedert den 13 dezer zijn 15 pinken met 862,000 stuks haring aangekomen. De pink, die den meesten haring gevangen heeft, is die van mejvr. de wed. A. van der Harst; zij bragt de vrij aanzienlijke lading van 96,000 stuks aan.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

PARIJS, 19 Okt. De korrespondentiën uit Konstantinopel stemmen alle overeen, en melden dat de opgewondenheid in Turkije haar hoogste punt heeft bereikt, en dat geheel het land weergalmt van een enkelen kreet, te weten: oorlog! Zelfs de gematigdste leden van het bewind worden in de algemeene tuimeling der publieke opinie medegesleept.

Hoe meer echter de kans op een konflikt in het Oosten een dreigender aanzien krijgt, des te rustiger schijnt de houding der Westersche mogendheden te worden, alsof zij de verzekering hadden, dat wat er ook moge plaats grijpen, het tot geen algemeenen oorlog zal komen.

Oostenrijk en Pruissen wenschen eene strikte onzijdigheid in acht te nemen, en wat Frankrijk en Engeland betreft, zij zullen niet dadelijk partij kiezen, maar alleen door hunne vloten voor Konstantinopel te laten ankeren, Turkije zijdelings voor Rusland dekken.

Voorts heeft de Keizer van Rusland verklaard, dat hij niet gezind is, op het dreigen van Turkije terug te wijken, zoodat hij van alle minnelijke schikkingen, waartoe hij en te Olmutz en te Warschau en te Berlijn zoo gezind was, althans volgens zijn woorden en de opgaven van sommige bladen — niets meer wil weten.

— De politie verdubbelt hare gestrengheid. Steeds werden er zoo te Parijs als in de departementen huiszoekingen gedaan, die meestal eene inhechtenisneming ten gevolge hebben. De heeren Goudchaux en Bastide, gewezen ministers van Finantien en Buitenlandsche Zaken in 1848 hebben eene strenge visitatie te verduren gehad. In de departementen hebben twee geachte journalisten te Nantes, de heeren Mauqin, vader en zoon, in hetzelfde lot gedeeld.

Men weet niet ten gevolge van welk feit die maatregelen worden toegepast, doch men schrijft ze toe aan eene algemeene gisting, welke waargenomen wordt onder de demokratische partij, nu in het Oosten de oorlogsgeruchten een meer dreigend aanzien beginnen te krijgen.

MADRID, 13 Okt. De plegtige overbrenging van het stoffelijk overschot van den markies de Valdegamas en van den dichter Moratin heeft met veel plegtigheid plaats gehad. De Fransche gezant en andere leden van het korps diplomatiek waren tegenwoordig.

ENGELAND.

LONDEN, 19 October. De paketboot van Konstantinopel, te Triëst aangekomen, heeft berigten uit de Turksche hoofdstad, loopende tot 10 Oktober.

De Sultan zou verzocht hebben dat de vloten de Dardanellen opzeilden en zich ophielden voor Konstantinopel.

Lord Stafford-Redcliffe had den Sultan de vervulling van zijn wensch toegezegd.

Men leest in de tweede editie van den *Times* van den 17:

»Mag men geloof hechten aan eene tijding die ons oogenblikkelijk gewordt dan zou heden eene telegrafische depêche van St. Petersburg ontvangen zijn aan de Russische ambassade te Parijs, meldende dat bij de tijding der oorlogsverklaring van wege de Porte, de Czaar verklaard had dat alleen de oorlog voortaan de quæstie kon oplossen. Inderdaad, zijn wij goed onderrigt, dan zou die uitdrukking waarvan Keizer Nikolaas zich heeft bediend, buitengewoon krachtig zijn geweest, schoon geheel niet overeenkomstig zijn godsdienstigen aard. Hij zou niet eenvoudig gezegd hebben *de oorlog!* maar *een vernielende oorlog!*"

— Uit Athene zijn berigten tot 7 Oktober. Zij melden, dat de aardbevingen op de plaats waar Thebe stond bijna onafgebroken voortduren; in Athene en Chalkis verkeert de bevolking in bestendigen angst wegens de periodieke hevige schokken. Het ongelukkige Thebe is door de laatste aardbeving van 29 September bijkans geheel verdelgd. De ellende is daar onbeschrijfelijk.

DUITSCHLAND.

WEENEN, 16 Oktober. In den brief waarbij Omar-Pacha vorst Gortschakkoff opeischt om de Donau-vorstendommen binnen een' bepaalden tijd te ontruimen, leest men onder anderen:

»Er blijft dus niets anders over dan de onvermijdelijke noodzakelijkheid van den oorlog. Daar het invallen in de Donau-vorstendommen en de schending der traktaten daadwerkelijke redenen tot oorlog zijn, zoo stelt de Sultan als de laatste uitdrukking zijner vredelievende bedoelingen, aan Uwe Excellentie voor, de vorstendommen veertien dagen na de ontvangst dezer letteren te ontruimen.

»Zoo in dien tusschentijd een weigerend antwoord ons gewordt van de zijde Uwer Excellentie, zal het begin der vijandelijkheden hiervan een natuurlijk gevolg zijn."

Na deze ernstige betuiging blijft er niets anders over, dan te hopen dat het vergevorderde jaargetijde een beletsel zal wezen zoo voor de Turken als de Russen, om een aanval te wagen. De diplomatie bouwt voor als nog hierop haar hoop.

— Het Weener dagblad de *Presse*, behelst het volgende:

»Het legerkorps, onder bevel van generaal Panioutkine, dat in den omtrek van Warschau ligt, en de tweede afdeeling kavallerie, onder het kommando van generaal Stahl hebben bevel ontvangen naar de Pruth op te rukken.

»Onze lezers," voegt hetzelfde blad er bij, »hebben bereids gelezen het berigt van den Weener *Wanderer*, die beweerde, dat de Turksche ambassadeurs te Parijs en te Londen en de Turksche konsuls in Sardinië door de Porte waren belast met het werven van lieden voor het leger van den Sultan en om hun de reiskosten voor te schieten.

»Ingevolge naauwkeurig onderzoek zijn wij in staat te verzekeren dat dat nieuws volstrekt geen grond heeft.

— Een korrespondentie van St. Petersburg van den

10 meldt dat Keizer Nikolaas belangrijke oorlogs-maatregelen genomen had.

Het is bekend dat Ruslands legermagt in twee hoofdafdeelingen bestaat:

1° Het leger bestemd tot groote operatiën in Europa;

2°. De troepen die eene plaatselijke bestemming hebben.

Men verzekert dat het eerste der beide legers het zoogenaamde Europeesche, tegenwoordig in het westelijk gedeelte van het rijk gekantonneerd en waarvan de voornaamste korpsen Russisch Polen bezetten en de andere korpsen achterwaarts geplaatst zijnde, het reserve korps vormen, geheel tot den aktieven dienst bestemd is.

— Het blijkt thans dat het verhaal omtrent de inscheping van den Hongaarschen uitgewekene Costa naar de Vereenigde Staten bezijden de waarheid is. Costa bevindt zich nog altijd te Smyrna onder de hoede van den Franschen gezant, terwijl de Amerikaansche zaakgelastigde blijft eischen, dat Costa in vrijheid gesteld worde, zonder gedwongen te zijn om naar de Vereenigde Staten te vertrekken.

— Naar luid van berigten uit Konstantinopel loopende tot 10 Oktober waren de Fransche en Engelsche eskaders nog niet de Dardanellen opgezeild, en bleven de gezanten van Frankrijk en Engeland steeds als bemiddelaars onderhandelen.

Deze tijdingen hebben op de beurs eene gunstige uitwerking gehad.

ITALIE.

TURIJN, 19 Oktober. Den 18 had alhier een hevige volksoploop plaats, wegens de duurte van het brood. Men houdt dit echter voor een voorwendsel. Nadat er echter eenige personen in hechtenis waren genomen, is de rust aanvankelijk weder hersteld.

STADSNIEUWS.

BURGERLIJKE STAND.

AMSTERDAM, 20 Oktober.

ONDERTROUWD (20 Okt.): W. J. Vrijbergen met G. J. Vervoorn.

BEVALLEN (16 Okt.): C. B. M. Roeters van Lennep, geb. Beijerinck, dooden Z. — (17 Okt.): E. Putz, geb. Luhlf, Z. (18 Okt.): A. J. Eylerts, geb. van Berk, D. — (19 Okt.): M. F. A. Boele, geb. Horrix, Z

OVERLEDEN (15 Okt.): J. C. Muller, geb. Schmetterling, 71 j. — (17 Okt.): L. G. Perin, 43 j. - M. Mulder, wed. L. Barger, 68 j.

PRIJS-COURANT DER EFFECTEN.

			19 OKT. 4½ u. gebl.	20 OKT. 4 u.			gebl.
NEDERL., Werkel. Sch. à 2½ pCt.			60 15/16	60 11/16	a	60⅞	60 11/16
Dito Dito	3	»	73⅝	73½	»		
Dito Dito	4	»	92½	92¼	»	92⅜	92¼
O. I. Leening 1844	4	»	92⅞	92⅝	»	92⅞	92⅞
Amortis. Syndic.	3½	»			»		
Handel-Maatschappij	4½	»	125		»		
Aand. Rijn-Spoorweg.	»	»			»		
Aand. Holl. S. M.					»		
Obligatien	»	»			»		
BELGIE, Obligatien 1844	»	»			»		
Cert. bij de Belg. Bank.	2½	»			»		
Dito bij Rotsch. en Volksv.	»	»	50¼		»		
FRANKRIJK, Obligatien	3	»			»		
SPANJE Nieuwe	1	»	21 7/16	21 7/16	»	21 9/16	21 7/16
Dito	3	»	45		»		
Dito Binnenl. à 6/m.	»	»	40⅝	40 9/16	»	40⅝	
Coup. Bewijzen.			5¾	5⅝	»	5¼	5⅝
Amortisable Schuld		»	4¾	4 11/16	»	4¾	
PORTUGAL te Londen	5	»	37¼	37⅛	»	37⅜	37⅛
Dito uitgestelde		»			»		
RUSL. bij Hope 1798 en 1816	5	»	104¾	104½	»		
Dito Dito 1828 en 1829	»	»	104¼		»		
Cert. bij d°. 1831 en 1833	»	»	95	95	»		
Dito	4½	»	95	94½ 95¼	»	94¾	94½
Dito bij Hope	4	»	89⅞				
Dito bij Stieglitz en C°.	»	»	88⅞				
Dito bij id. 5de Serie	4	»	88⅝		»		
Cert. te Hamburg	5	»			»		
Inschrijving in Assignat.	6	»			»		
Cert. van dito	»	»	71⅞	71	»	71¾	71
POLEN, Certifikaten	4	»	83	82¾	»		
Dito Aand. à fl. 500					»		
Dito met Lot. » 300					»		
AMERIKA, Bank-Actiën			4 5/16		»		
PRUISSEN, Aand. met Lot. R. 50 f					»		
OOSTENRIJK, Metalliek	5 pCt.		78¼	76½	»	76⅞	
Dito 1852	»	»			»		
Dito 1847	2½	»	39½	39⅜	»		
Dito [illegible]	2½	»	39 7/16	39⅜	»		
Dito [illegible]	5	»	89½	89¼	»	89½	89¼
W[illegible] Goll en C°.	»	»			»		
Dito	4	»			»		
Letter [illegible]	5	»	89½	89¼	»	89½	89¼
Aand. [illegible]					»		
Nieuwe dito					»		
NAPELS, Cert. Lam. en [illegible]					»		
BRAZILIE te Londen 1824					»		
Dito Leening 1843					»		
PERU	4½	»	[illegible]			69½	
MEXICO Nieuwe	3	»	23 [illegible]				
VENEZUELA à £ 100	8½	»	[illegible]				
GRENADA à £ 100	2	»	20¼	20			
Dito Uitgestelde			8¼	7⅞	»	8	
ECUADOR à £ 100		»	4⅛	3⅞	»	4	

Mexiko onbepaalde 22⅝; Denemarken 5 pCt. 101.

De markt was heden wederom bij lustelooze handel, zeer ongunstig gestemd, alleenlijk was er in Spaansche 1 pCt. een kooper, die het aangevoerde fonds van de markt nam, waardoor deze in de algemeene flaauwe stemming geen deel namen.

Koers van het Geld: Beleening 2½ pCt, Prolongatie 3 pCt. Diskonto 2 pCt.

Wisselkoers.

Parijs	2/m.	f 55 15/16	Livorno	2/m.	f 39
»	zigt	» 56 7/16	Napels	»	» 81½
Bordeaux	2/m.	» 55⅝	Petersburg	»	» 1.86
»	½/m.	» 55¾	Weenen	6/w.	» 31¼
Madrid	3/m.	» 243	Augsburg	»	» 35⅜
Cadix	»	» 243	Frankfort	»	» 98¼
Seville	»	» 240	Hamburg	2/m.	» 35¼
Bilbao	»	» 241	»	zigt	» 35⅝
Lissabon	»	» 41¼	Londen	2/m.	» 11,65
Porto	»	» 41¼	»	zigt	» 11,77½
Genua	2/m.	» 46	Rotterdam		» ½

BUITENLANDSCHE BEURZEN.

ANTWERPEN, 19 Okt. Belg. leen. 2½ pc. —, 1840, 1842 4½ pc. 95¾; 1852, —; Spanje 1—3 pc. 21¼; Binnenl. 3 pc. 41; Romeinen 5 pc. —; Oostenrijk Metalliek 5 pc. 80¼.

PARIJS, 19 Okt. Fransche 3 pc. 72.30; 4½ pc. 99 45; Spanje 3 pc. Binnenl. 41; id. 1 pc. 21¼; Russen 4½ pc. —; Met. 5 pCt. —; Rome Leening 1850 93⅝.

LONDEN, 19 Okt. Cons. kont. 91⅛ a —; op tijd 91⅞ a —; Braz. 97 a 98; 1829/39 97 a 98; 1852 — a —; Den. 3 pc. 81 a 83; 5 pc. 102 a 104; Ecuad. 5¼ a 5¾; Gren. 20½ a 21½; Uitgest. 8⅝ a 8⅞; Mexiko Nieuwe 23⅞ a 24⅛; Peru 4½ pc. N. 71 a 73; Uitgest. 50 a 52; Rusl. 1822 5 pc. 112 a 113, (N.) 4½ pc. 96½ a 97; Portugal 5 pc. — a —; 4 pc. 42½ a 43; 3 pc. — a —; Spanje 1 pc. 21½ a 21¾; 3 pc. 44¾ a 45¼; Coup. cert. 5¼ a 5½; Passive 4¼ a 4¾; Holl. 2½ pc. 62¾ a 63¾; id. 4 pc. 93½ a 94; Venez. 31 a 33; Uitg. 13 a 15, Wissel op Amsterdam f —.—; Grieken 1824 — a —; 1825 —.

WEENEN, 19 Okt. Met. 5 pc. 91⅝; Bank-Aktien 1300; Loten fl. 250 131¼; Wissel op Londen 11.01; Zilver 12¾.

BERLIJN, 18 Okt. Schuldbr. 3½ pc. 90¾; Loten —; Rusl. Stiegl. 4 pc. 94½; Pools. 4 pc. 87½; Loten fl. 500 88; Oost. Met. 5 pc. 82; Amsterdam zigt 142⅛, id. 2/m. 141⅛.

HAMBURG, 18 Okt. Rusl. Cert. 102; Oostenrijk Met. 5 pc. 92; Spanje 1—3 pc. 20¼; Binnenl 3 pCt. 38.

FRANKFORT, 19 Okt. Met. 5 pCt. 80; W. Bank-Aktiën 1346; W. Loten fl. 250, 115; Spanje 1 pCt. 21 5/16, id. 3 pCt. 40¾; Wissel op Weenen 105.

HANDELSBERIGTEN.

GRAANMARKT.

AMSTERDAM, 20 Okt. Tarwe: 130 ℔ b. Pools. f 448; 126 ℔ [illegible] f 40[illegible] [illegible]
Rogge: 118 ℔ o. Gedroogde [illegible]

SCHIEDAM, 19 Okt. Rogge. Verkocht: 141/2 ℔ nieuwe Archangel f 265 1/m. — Gerst. 130/2 ℔ Libau f 270 kont., f 272 6/w.; 130/2 ℔ dito f 268 3/m.; 129/2 ℔ Koersche f 263 3/m. — Moutwijn f 21,—; Jenever f 25,50; Amst. Proef f 26,75, per Ned. vat zonder fust, zonder belasting.

ANTWERPEN, 19 Okt. *Koffij.* Wij hebben den verkoop te melden van ongeveer 50,000 kil. gele van Batavia, pr. *Navarono* verwacht wordende.

Katoen. 202 balen Mobile, pr. *Atlantic* afgedaan.

Rijst. Men meldt ons den verkoop uit de tweede hand van 500 zak Arracan *uncleaned*, pr. *Argo*.

LONDEN, 18 Okt. *Suiker. Vreemde.* Twee ladingen zeilende zijn verkocht, namelijk 3000 kist Havana N° 12¼ tot 23 s.; en 2100 kist N° 11½, 12 tot 22 s. 9 d.

Koffij. Plantage tot mindere prijzen verkocht. In goed ordinair is bij onderhandsch kontrakt in Natif van 46 a 46 s. 6 d. besteed.

Rijst. In veiling is verkocht 400 zak Bengaalsch tot den verminderden prijs van 1 s. [illegible]

Graanmarkt. Vreemde Tarwe werd ondanks dat de markt goed voorzien was, vaster gehouden. Er was eenige vraag voor het vasteland en talrijke binnenlandsche koopers; maar de hooge eischen der houders belemmerden min of meer den handel; de gevraagde prijzen waren even hoog als verleden Maandag.

In zeilende ladingen is niets van eenig belang gedaan; er blijven slechts een half douzijn aan de kust, waarvoor men zeer stijve prijzen eischt.

LIVERPOOL, 18 Okt. *Katoen.* Ferme markt tot vorige prijzen; verkocht 6000 balen.

SCHEEPSTIJDINGEN.

MAURITIUS, 21 Augustus. Het schip Dankbaarheid, aan de Nederlandsche Handel-Maatschappij, kapt Kroll, van Batavia naar Rotterdam, is den 19 dezer alhier lek binnengeloopen.

BINNENGEKOMEN:

TEXEL, 18 Okt. B. J. Zoetkerk, Margretha, Newcastle. — Gisteren nog: J. J. de Boer, Maria, Bordeaux. — 19 Okt. P. Rijntjes, Suriname, Suriname. - H. J. Schuuring, Stad Edam, Cette. - P. Gartiesz, Maria, Alicante. - J. Corehermann, Jeune Marie, Bordeaux.

HELVOET, 17 Okt. N. A. Dykema, Elisa Susanna, Batavia. - J. Thomas, Catharina Thomas, Runcorn. — 18 Okt. G. Jones, Trasaut, Ibraila. - J. Evans, Columbine, Runcorn.

UITGEZEILD:

TEXEL, 18 Okt. D. Sears, Michaël Angelo, New-York.

HELVOET, 19 Okt. H. van der Meijden, Java Packet, Akjab.

ADVERTENTIEN.

(3[illegible]) GETROUWD: H. D. SCHINKENBOOM en M. A. CHRISTIAANSE.

Amsterdam, [illegible] 1853.

AANBESTEDING.

Het Kerkbestuur der R. C. Gemeente *Tergun* bij *Terborg*, is voornemens om op Donderdag den 3den November 1853, des middags ten 12 ure, ten huize van den Heer H. PIEBIK te *Gaanderen* bij *Terborg*, aan te besteden:

Het Afbreken van het bestaande Kerkgebouw en het Bouwen van eene Nieuwe Kerk aldaar.

De teekening met het bestek en voorwaarden liggen ter inzage bij den Heer H. PIEBIK te Gaanderen. Voorts zijn de bestekken ook ter inzage bij de Heeren BECK te Zutphen, SPAAN te Arnhem, PROOT te Doetinchem, KETS te Keppel, STOTTELAAR te Groenlo, VAN E[illegible] te Aalten en bij de Wed. VAN DILLEN te Terborg. Dezelve zijn te bekomen bij de Boekdrukkers JOSUÉ W[illegible] te Arnhem en DAAMEN te Terborg, tegen betaling van f 1 het stuk. Nadere informatiën bij het Kerkbestuur voornoemd.

(3378) ZEGT HET VOORT.

(3258) Bij G. B. VAN GOOR te Gouda, komt van de pers:

à 90 CENTEN, de Eerste Aflevering van den

TWEEDEN VERBETERDEN EN VERMEERDERDEN DRUK VAN DEN ALGEMEENEN

KUNSTWOORDENTOLK

DOOR

J. KRAMERS, Jz.

Bevattende de Vertaling en Verklaring van al[illegible] Vreemde Woorden en Zegswijzen, die in Geschriften [illegible] allerlei aard, in de taal der Samenleving, in Handel, Bedrijf, enz. voorkomen, met aanduiding van de u[illegible] spraak en den klemtoon dier woorden en naauwkeurige opgave hunner afstamming en vorming.

Dit Werk zal in Eén Deel van ongeveer 10 Afleveringen compleet zijn.

J. J. ARKESTEYN EN ZOON, te 's Hertogenbosch hebben uitgegeven:

GEBEDEN in alle lijden, tegenspoeden, en in al[illegible] nood, door ALEXANDER, Prins van Hohenlohe, R. K. Priester. [illegible] f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

GEBEDEN voor de behoeften onzer dagen, uit Sa[illegible] en anderen, verzameld door M. A. VAN STEENWIJK, R. K. Pastoor. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

GODVRUCHTIGE OVERDENKINGEN o[illegible] de uitersten des menschen, uit zuivere liefde aa[illegible] prezen, door een R. K. Pastoor. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

KORTE VERZUCHTINGEN TOT GOD, gemakkelijk middel om God [illegible] dagelijksche bezigheden [illegible] eerbied te bewijzen, door een R. K. [illegible] Kerkelijk Goedgekeurd . . f 0.10
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.5[illegible]

KORT BEGRIP van hetgeen men moet weten, gelooven en doen om zalig te worden. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

OEFENINGEN EN GEBEDEN vóór en na [illegible] H. Communie, door een R. K. Pastoor, aan zijne gemeente als handleiding aangeboden. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

ONDERWIJZING in de Oefening van het inwendig gebed, voorgesteld aan de geloovigen, naar het Fransch, door C. STOLZ, R. K. Pastoor. A. M. D. G. Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 21 Exemplaren . . f 3.[illegible]

TROOSTELIJKE ZEDELESSEN over [illegible] twaalf vruchten van den H. Geest, den godminnenden ter beoefening voorgesteld en hartelijk aanbevolen door een R. K. Pastoor. Kerkelijk Goedgek. Prijs f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.5[illegible]

VERZOEK om de zeven gaven van den H. Geest met eenige krachtige gebeden voor alle Godzoekende zielen, 2e druk. Kerkelijk Goedgekeurd . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 1.[illegible]

ZAMENSPRAKEN over de barmhartigheid [illegible] jegens zondaren. Kerkelijk Goedgekeurd . . f 0.1[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 2.[illegible]

GERAMB (Pater MARIA JOZEF, baron de) **VERZUCHTINGEN, GEBEDEN en BRIEVEN**, naar het Fransch, door J. W[illegible] Kerkelijk Goedgekeurd. Prijs . . f 0.[illegible]
Bij getallen van 25 Exemplaren . . f 7.[illegible]

(33[illegible])

Te Amsterdam bij C. L. VAN LANGENHUYSEN, Drukker en Uitgever.